

## TEST PRZED MATURĄ 2007

### MODELE ODPOWIEDZI DO PRZYKŁADOWEGO ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO Z JĘZYKA POLSKIEGO

#### ZAKRES ROZSZERZONY

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale sens musi być **synonimiczny** wobec modelu. Oceniając pracę ucznia należy stosować punktację z modelu.

#### CZĘŚĆ I

| Nr zadania | Odpowiedzi                                                                                                                                                | Maksymalna liczba punktów | Punkty częściowe                          |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------------------------------|
| 1          | np.<br>a) sztuka proponuje marzenie a nie rzeczywistość<br>b) sztuka często wymyka się rozumieniu mas<br>c) sztuka dla sztuki nie zawiera prawd o świecie | 2                         | po 1 pkt za zdanie                        |
| 2          | np.<br>polega na pisaniu dla potomności, dialogu z przyszłymi pokoleniami, komunikowaniu się z odbiorcą                                                   | 1                         |                                           |
| 3          | rozważania o realizmie w sztuce                                                                                                                           | 1                         |                                           |
| 4          | np.<br>– Człowiek ogarnia tylko część rzeczywistości; nie potrafi ogarnąć całości bytu; jest niedoskonały; Bóg jest miarą wszechrzeczy, ogarnia wszystko. | 2 za 3 zdania             | 1 pkt za dwa zdania<br>2 pkt za 3 zadania |
| 5          | Artysta musi dokonywać wyborów, jest uzależniony od konwencji.                                                                                            | 2                         |                                           |
| 6          | służy podkreśleniu hipotetyczności rozważań                                                                                                               | 1                         |                                           |
| 7          | b                                                                                                                                                         | 1                         |                                           |

#### CZĘŚĆ II

##### I. ROZWINIĘCIE TEMATU (0–26 pkt)

##### 1. Rozpoznanie wstępne (0–3 pkt)

Np.:

- określenie gatunku
- rozpoznanie autora (np. poeta dwudziestolecia, członek grupy poetyckiej Skamander, zafascynowany literaturą romantyczną)
- utwór powstał po odzyskaniu niepodległości; jest wpisany w dyskusję o sztuce i wolności

## **2. Interpretacja tytułu (0–2 pkt)**

Np.:

- wyjaśnienie, kim był Herostrates (szewc z Efezu żyjący w IV w p.n.e., który podpalił świątynię bogini Ateny; potocznie człowiek porywający się na uświęcone wartości)
- wyjaśnienie pojęcia gestu Herostratesa – bezbożny akt niszczenia wartości świętej dla ogółu
- osadzenie tytułu w kontekście sporów o tradycję

## **3. Opis sytuacji odzyskanej niepodległości przez Polski – sytuacja liryczna (0–2 pkt)**

Np.:

- bieda, emigracja za chlebem i pracą, bezrobocie
- życie przeszłością, wspomnianiem dawnej potęgi
- moralne kalectwo kraju po okresie zaborów
- wskazanie środków stylistycznych określających Polskę

## **4. Charakterystyka podmiotu lirycznego (0–4 pkt)**

Np.:

- od trzeciej strofy liryka bezpośrednia, ujawnienie się podmiotu lirycznego
- artysta szukający swojego miejsca w nowej rzeczywistości, rozdarty między tradycją, narodowymi mitami a chęcią odcięcia się od bolesnej przeszłości
- artysta uwikłany między wierność tradycji, w której dorastał i nowe czasy
- chce tworzyć w oderwaniu od narodowych, romantycznych mitów i historii
- człowiek młody, zbuntowany, porywający się na uznane świętości (gest Herostratesa), jednak pełen wątpliwości, czy się to uda
- podmiot liryczny bliski „ja lirycznemu” epoki romantyzmu (posługuje się techniką wizji sennych – oniryzm)

## **5. Interpretacja utworu (0–8 pkt)**

Np.:

- utwór należący do nurtu rozrachunkowego okresu dwudziestolecia międzywojennego
- ukazuje obraz Polski po odzyskaniu niepodległości
- poetycka dyskusja o tradycji, roli poety i zadaniach literatury, analogia do liryku *Czarna wiosna* Antoniego Słonimskiego
- literacko-społeczna prowokacja
- programowy charakter utworu, postulujące swobodę nowej myśli poetyckiej, wolnej od ciężaru przeszłości
- rozrachunek ze stereotypami i mitami narodowymi zakorzenionymi w świadomości społecznej i literaturze
- polemika z nurem martyrologicznym i mesjanistycznym w literaturze polskiej domu romantyzmu
- niejednoznaczny stosunek do tradycji, ambiwalentne uczucia podmiotu lirycznego
- słownictwo i symbole zaczerpnięte z literatury romantycznej i młodopolskiej; rozpoznawalne cytaty i nawiązania
- koncepcja poezji i poety

## **6. Konteksty (0–3 pkt)**

Np.:

- historyczny (epizody z historii Polski: wojny napoleońskie, Wielka Emigracja, wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych, powstanie kościuszkowskie, powstanie listopadowe)

- konteksty literackie: *Grób Agamemnona* i *Uspokojenie* Juliusza Słowackiego, *Noc listopadowa* Stanisława Wyspiańskiego
- spory o literaturę i tradycję w dwudziestoleciu międzywojennym
- biograficzny: fascynacje Lechonia romantyzmem, wskazanie innych utworów poety o podobnym nastroju i wymowie (np. *Duch na seansie*)

## **7. Wnioski (0–4 pkt)**

### **Pełny wniosek – 4 pkt**

Podmiot liryczny wyraża swój pogląd na literaturę i zadania, jakie przed nią stoją po odzyskaniu niepodległości; wypowiada walkę stereotypom narodowym, mitom kształtującym świadomość społeczeństwa, będącym w jaskrawym kontraście z ubogą rzeczywistością lat powojennych. Postawa podmiotu lirycznego jest jednak niejednoznaczna, jest on w tradycję uwikłany, odrzuca i jednocześnie akceptuje, nie potrafi uwolnić się od niej. W tradycji dostrzega siłę, zdaje sobie sprawę z jej nieprzemijalności i odradza się na nowo, gdy historia stawia wyzwania. Walka z tradycją jest gestem Herostratesa – porywaniem się na świętość.

### **Częściowy wniosek – 2 pkt**

Podmiot liryczny snuje rozważania nad rolą tradycji narodowej i romantycznej, próbuje się od niej uwolnić (gestem świętokradczym), jak sugeruje tytuł utworu. Jego postawa jest niejednoznaczna.

### **Próba podsumowania – 1 pkt**

Podmiot liryczny, zrywając z tradycją, wie, że jest to gest Herostratesa.

## **II. KOMPOZYCJA (0–2 pkt)**

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie logicznym – 2 pkt
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części – 1 pkt

*Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## **III. STYL (0–2 pkt)**

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmacona leksyka – 2 pkt
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka – 1 pkt

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

#### **IV. JĘZYK (0–8 pkt)**

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja – 8 pkt
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja – 5 pkt
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo, frazeologia – 3 pkt
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych – 1 pkt

*Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

#### **V. ZAPIS (0–2 pkt)**

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy) – 2 pkt
- na ogół poprawna interpunkcja – 1 pkt

*Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

#### **VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (0–4)**